

พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ในศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

กัณฑ์มา เหมพรหมราช, ท.บ.*

บทคัดย่อ

เด็กก่อนวัยเรียนยังไม่สามารถดูแลตนเองได้มากนัก ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลทันตสุขภาพเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตลอดจนดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองเมื่อโตขึ้น **วัตถุประสงค์:** เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง **วัสดุและวิธีการ:** สัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-6 ปีในศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและผ่านการทดสอบแล้ว ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 **ผลการศึกษา:** ผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการสัมภาษณ์จำนวน 55 ราย ส่วนใหญ่เป็นบิดามารดา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 38.4 ± 12.0 ปี การศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา มักมีอาชีพรับจ้างหรือเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.2 ผู้ปกครองมีความรู้ไม่ถูกต้องคือเวลาที่ควรแปรงฟันให้เด็ก จำนวนซี่ฟันน้ำนมในช่องปาก การขึ้นของฟันแท้ซี่แรกและลักษณะเริ่มแรกของโรคฟันผุ ส่วนทัศนคติด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 65.5) แต่มีบางประเด็นที่ไม่ถูกต้อง คือถ้าเด็กแปรงฟันได้ด้วยตนเองผู้ปกครองควรปล่อยให้เด็กแปรงฟันเอง ไม่ควรถอนฟันหรือทำการรักษาใดๆ ขณะมีอาการปวด บวม อักเสบ การถอนฟันน้ำนมก่อนกำหนดทำให้เด็กเสียประสาทและไม่แน่ใจว่าการรมควันเพื่อเอาตัวหนอนหรือแมงกินฟันออกสามารถรักษาฟันผุได้จริง การปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 69.1 ผู้ปกครองปฏิบัติตนไม่ถูกต้องคือ การซื้อขนมหวานขนมกรุบกรอบบรรจุถุงให้เด็กรับประทาน ภายหลังรับประทานแล้วผู้ปกครองดูแลให้เด็กบ้วนปาก การพาเด็กไปรับบริการตรวจฟันทุก ๆ 6 เดือน การตรวจดูเหงือกและฟันให้เด็ก ภายหลังการแปรงฟัน การแปรงฟันซ้ำให้เด็กภายหลังจากที่เด็กแปรงฟันแล้ว และสถานะทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนพบว่า มีโรคฟันผุร้อยละ 63.4 **สรุป:** ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ทัศนคติการปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและสูง และสถานะทันตสุขภาพของเด็กพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาฟันผุ

*ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา จ.นครราชสีมา 30280

Abstract: Oral Health Care Behaviors of Preschool Children's Parents in Khok-Kruad Municipality, Muang District, Nakhon Ratchasima Province
Kuntima Hampromarat, D.D.S.
Health Promotion Center 5, Nakhon Ratchasima
Nakhon Ratch Med Bull 2006; 30: 103-110.

Background: Preschool children cannot perform oral health care themselves. They need help from parents until they can do it when grow up. **Objective:** To explore the behaviors of the parents concerning oral health care of their preschool children. **Material and Methods:** By interviewing the parents of young children, 3-6 years of age, at young children center of Khok-Kruad Municipality, according the verified questionnaire in January 2004. **Results:** There were 55 parents recruited, majority were female, mean age 38.4 ± 12.0 years. Most graduated from primary and secondary school, were employees or agriculturists. The level of knowledge about oral health care was fair, 58.2%. They did not know the proper time of tooth brushing, numbers of deciduous teeth left, the time of eruption of first permanent tooth, early signs of dental caries. Their attitude about oral health was good, 65.5%. However here were some incorrect attitudes. The parents let the children brush the teeth without supervision. In case of active dentoalveolitis, the tooth should not be treated or extracted. Premature extraction of deciduous teeth could disturb the adjacent nerve. And they wondered whether the native fumigating procedure could remove the worms causing dental caries. The oral health behaviors of preschool children was moderately correct around 69.1%. Some behaviors were not correct, eg. selecting crispy snack for children. The good behaviors were not much performed, eg. promoting mouth washing after eating, dental examination every 6 months, checking or repeating tooth brushing done by children. Finally the preschool children had dental caries 63.4%. **Conclusion:** Most of preschool children's parents had moderate degree of knowledge about oral health. And main problem of these children was dental caries.

ภูมิหลัง

โรคฟันผุเป็นปัญหาในช่องปากที่สำคัญ ซึ่งพบได้ในทุกกลุ่มอายุของประชากรไทย โดยเฉพาะในเด็กก่อนวัยเรียน ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาอัตราการเกิดโรคฟันผุของเด็กในประเทศพัฒนาแล้วลดลงอย่างมาก ส่วนประเทศกำลังพัฒนาพบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น⁽¹⁾ จากการสำรวจสถานะทันตสุขภาพแห่งชาติในปี พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2537 พบว่าเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นโรคฟันผุสูงถึงร้อยละ 71.6, 83.1 และ 85.1 ตามลำดับ⁽²⁾ ซึ่งเป็นปัญหาดังแต่ก่อนวัยเรียน ข้อมูลจากการสำรวจสถานะ

ทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5 (พ.ศ. 2543-2544) พบว่า ในเด็กกลุ่มอายุ 3 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ฟันน้ำนมขึ้นครบ 20 ซี่เป็นโรคฟันผุร้อยละ 65.7 ค่าเฉลี่ยฟันผุที่ต้องถอนหรืออุด 3.61 ซี่ต่อคน กลุ่มอายุ 5-6 ปี ฟันน้ำนมผุร้อยละ 87.4 ค่าเฉลี่ยฟันผุที่ต้องถอนหรืออุด 5.97 ซี่ต่อคน และพบว่าฟันน้ำนมที่ผุเกือบทั้งหมดยังไม่ได้รับการรักษา ในแผนพัฒนาทันตสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ประเทศไทยกำหนดเป้าหมายไว้ว่าร้อยละ 20 ของเด็กไทยที่มีอายุ 5-6 ปี ปราศจากโรคฟันผุ อย่างไรก็ตาม

ตามเป้าหมายนี้ยังห่างไกลจากเป้าหมายขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดให้เด็กอายุ 5-6 ปี ควรปราศจากโรคฟันผุไม่น้อยกว่าร้อยละ 50⁽²⁾

เมื่อศึกษาการสูญเสียฟันน้ำนมในเด็ก พบว่าอายุเริ่มต้นที่เด็กเป็นโรคฟันผุจะพบตั้งแต่ก่อนอายุ 1 ปีและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 1-3 ปี⁽²⁾ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ไม่เหมาะสม เช่น ให้เด็กหลับคาขวดนม ไม่ให้ลูกดูดน้ำตามหลังการให้นม ให้ลูกดื่มน้ำอัดลม ให้ลูกรับประทานอาหารระหว่างมื้อ ไม่แปรงฟันให้ลูกอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองขาดความรู้^(3,4) คิดว่าฟันน้ำนมไม่มีความสำคัญเมื่อเทียบกับฟันแท้ เมื่อผุควรถอนทิ้งโดยไม่ต้องรักษา⁽⁵⁾ โดยแท้จริงแล้วการสูญเสียฟันน้ำนมก่อนกำหนดมีผลเสียต่อบุคลิกภาพ การบดเคี้ยว การเจริญของขากรรไกร ตลอดจนการเรียงตัวของฟันถาวรที่จะขึ้นมาแทนที่ และจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยเด็กด้วย

ทันตสุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของสุขภาพจะส่งผลให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีพัฒนาการและการเจริญเติบโตเหมาะสมตามวัย เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้และกำลังพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน⁽⁶⁾ อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถดูแลตนเองได้มากนักต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ใกล้ชิดคือผู้ปกครองเป็นผู้ฝึกปลูกฝังนิสัยในการดูแลทันตสุขภาพเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตลอดจนดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองเมื่อโตขึ้น⁽⁷⁾ ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า พฤติกรรมการณ์ดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการ

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-6 ปี ของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในเดือน

มกราคม 2547 โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน, ข้อมูลพฤติกรรมการณ์ดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ความรู้ด้านทันตสุขภาพของผู้ปกครอง ทักษะคิดด้านทันตสุขภาพการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านทันตสาธารณสุข 1 ท่าน ทันตแพทย์ผู้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุขในเด็กก่อนวัยเรียนจากโรงพยาบาลชุมชน 2 ท่าน

ผลการศึกษา

ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด 55 ราย เป็นเพศหญิง 39 ราย (ร้อยละ 70.9) ส่วนใหญ่เป็นพ่อแม่ของเด็ก อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-40 ปี อายุเฉลี่ย 38.4 ± 12.0 ปี การศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา และมักมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร รายได้เฉลี่ย $3,172.7 \pm 2,246.0$ บาทต่อเดือน ดังตารางที่ 1

ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.2 รองลงมามีระดับความรู้สูงร้อยละ 40.0 และมีระดับความรู้ต่ำร้อยละ 1.8 คะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านทันตสุขภาพเท่ากับ 8.0 ± 1.9 คะแนน ดังตารางที่ 2 และ 4 จากการศึกษา พบว่าผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่ทราบว่าควรเลือกยาสีฟันชนิดเป็นครีมสำหรับเด็ก เช่น โคโคโมะ ร้อยละ 98.2 และทราบว่าอาหารจำพวกขนมหวานทำให้ฟันผุได้ง่ายร้อยละ 94.5 การกระทำที่ทำให้เด็กเป็นโรคฟันผุคือ การปล่อยให้เด็กหลับคาขวดนมร้อยละ 92.7 ในด้านความรู้เกี่ยวกับฟันแท้และฟันน้ำนม ผู้ปกครองเด็กทราบว่าฟันตามธรรมชาติของคนเรามี 2 ชุดร้อยละ 92.7 ฟันน้ำ

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=55)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	29.1
หญิง	39	70.9
ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียน		
พ่อแม่	38	69.1
ปู่-ย่า-ตา-ยาย	15	27.3
ลุง-ป้า-น้า-อา	2	3.6
อายุ		
20-30ปี	15	27.3
31-40ปี	20	36.4
41-50ปี	10	18.2
51 ปีขึ้นไป	10	18.2
อายุเฉลี่ย 38.38 ±12.03 ปี อายุน้อยที่สุด 20 ปี		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	3	5.5
ประถมศึกษา	27	49.1
มัธยมศึกษา	18	32.7
ปวช./ปวส./ปวท.	2	3.6
อนุปริญญา	2	3.6
ปริญญาตรี	3	5.5
อาชีพ		
เกษตรกร	14	25.5
รับจ้าง	18	32.7
รับราชการ	3	5.5
พ่อบ้าน แม่บ้าน	8	14.5
ค้าขาย	12	21.8
รายได้		
0-1,000 บาท	11	20.0
1,001-2,000 บาท	15	27.3
2,001-3,000 บาท	8	14.5
3,001-4,000 บาท	6	10.9
4,001-5,000 บาท	8	14.5
5,001 บาทขึ้นไป	7	12.7
รายได้เฉลี่ย 3,172.73 ± 2,246.02 บาท รายได้สูงสุด 10,400 บาท รายได้ต่ำสุด 500 บาท		

นมซึ่งเริ่มเริ่มขึ้นเมื่ออายุ 6-8 เดือนร้อยละ 81.8 และทราบว่าควรเริ่มดูแลรักษาความสะอาดฟันลูกเมื่อฟันน้ำนมซี่แรกขึ้นร้อยละ 80 และการที่ผู้ปกครองไม่ช่วยดูแลฟันน้ำนมจนทำให้ฟันน้ำนมผุและถูกถอนก่อนกำหนดจะมีผลต่อฟันแท้ของเด็กก็จะทำให้ฟันแท้ขึ้นไม่เป็นระเบียบร้อยละ 41.8 ผู้ปกครองร้อยละ 32.7 ทราบว่าอาหารที่ควรส่งเสริมให้เด็กรับประทานคืออาหารจำพวกนมไข่

ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูงร้อยละ 65.5 และมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 34.5 คะแนนเฉลี่ยทัศนคติด้านทันตสุขภาพเท่ากับ 32.8 ± 3.0 คะแนน ดังตารางที่ 3 และ 4 จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเห็นด้วยว่าสุขภาพช่องปากเด็กเป็นสิ่งสำคัญควรให้ความสนใจร้อยละ 100 รองลงมาคือเห็นว่าการแปรงฟันให้สะอาดอย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันฟันผุร้อยละ 98.2 และเห็นว่าควรหัดให้เด็กทำความสะอาดช่องปากตั้งแต่ฟันขึ้นแล้วร้อยละ 92.7 ตามลำดับ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าเมื่อฟันผุปล่อยทิ้งไว้จะหายเองร้อยละ 78.2 นอกจากนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรถอนฟันหรือทำการรักษาใด ๆ ขณะมีอาการปวด บวม อักเสบร้อยละ 72.7 รองลงมาคือเห็นว่าการถอนฟันน้ำนมก่อนกำหนดทำให้เด็กเสียประสาท ร้อยละ 50.9 และไม่แน่ใจว่าการรมครีฟเพื่อเอาตัวหนอนหรือแมงกินฟันออกสามารถรักษาฟันผุได้จริงร้อยละ 36.4

ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลางร้อยละ 69.1 รองลงมาคือระดับการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ 27.3 คะแนนการปฏิบัติในการดูแลและป้องกันด้านทันตสุขภาพเท่ากับ 2.2 ± 0.5 คะแนน ดังตารางที่ 3 และ 4 จากการศึกษาพบว่าเด็กใช้ยาสีฟันในการแปรงฟันทุกครั้งร้อยละ 87.3 โดยมีผู้ปกครองเป็น

ตารางที่ 2 ความรู้ด้านทันตสุขภาพของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อความเกี่ยวกับความรู้	ผู้ปกครอง (n=55)	
	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
1. ฟันตามธรรมชาติของคนเรามี 2 ชุด	92.7	7.3
2. ฟันน้ำนมซี่แรกเริ่มขึ้นเมื่ออายุ 6-8 เดือน	81.8	18.2
3. ฟันน้ำนมมีทั้งหมด 20 ซี่	36.4	63.6
4. ฟันแท้ซี่แรกเริ่มขึ้นเมื่ออายุ 6 ขวบ	41.8	58.2
5. ถ้าฟันน้ำนมผุและถูกถอนก่อนกำหนดจะมีผลต่อฟันแท้คือขึ้นไม่เป็นระเบียบ	41.8	58.2
6. โรคฟันผุมีสาเหตุมาจากเชื้อโรคในช่องปาก	50.9	49.1
7. ลักษณะเริ่มแรกของฟันผุคือฟันเปลี่ยนสีเป็นขาวขุ่น	49.1	50.9
8. การกระทำที่ทำให้เด็กเป็นโรคฟันผุคือการปล่อยให้เด็กหลับคาขวดนม	92.7	7.3
9. อาหารทำให้ฟันผุได้ง่ายคือขนมหวาน	94.5	5.5
10. พ่อ แม่ ควรเริ่มดูแลรักษาความสะอาดฟันลูกตั้งแต่ฟันน้ำนมซี่แรกขึ้นในช่องปาก	80.0	20.0
11. วันหนึ่งเด็กควรแปรงฟัน 3 เวลาคือหลังอาหารทุกมื้อ	20.0	80.0
12. ยาสีฟันที่เหมาะสมสำหรับเด็กคือชนิดเป็นครีมสำหรับเด็ก เช่น โคโคโมะ	98.2	1.8
13. อาหารที่ควรส่งเสริมให้เด็กรับประทานเพื่อเสริมสร้างฟันคืออาหารจำพวกนม ไข่	32.7	67.3

ผู้ดูแลให้เด็กบิบบยาสีฟันใส่แปรงให้เด็กทุกครั้งร้อยละ 67.3 และผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลให้เด็กแปรงฟันทุกวัน ร้อยละ 54.5 การปฏิบัติในด้านการแปรงฟันในตอนเช้า และก่อนนอนทุกวันร้อยละ 41.8 ภายหลังจากที่เด็กแปรงฟันเสร็จแล้วผู้ปกครองไม่ได้แปรงฟันให้เด็กอีกครั้งเมื่อเด็กแปรงฟันเสร็จแล้วร้อยละ 27.3 ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนดูแลให้เด็กรับประทานผัก ผลไม้แทนขนมร้อยละ 38.2 รองมาคือให้เด็กรับประทานขนมหวาน เครื่องดื่มก่อนนอนร้อยละ 32.7 และให้เด็กบ้วนปาก ภายหลังจากรับประทานอาหารขนมหวานเสร็จแล้ว ร้อยละ 27.3 ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่ซื้อขนมหวาน ครอบกรอบบรรจุถุงให้เด็กรับประทานเป็นบางครั้งร้อยละ 63.6 เด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยนอนหลับพร้อมขวดนมในปากร้อยละ 67.3

เด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 3.5 ± 0.5 ปี และสถานะทันตสุขภาพของเด็กพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาฟันผุถึงร้อยละ 63.6 ดังตารางที่ 5

วิจารณ์

จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนมีความรู้ด้านทันตสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.2 การศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 94.5 ทราบว่าขนมหวานเป็นสาเหตุของการเกิดโรคฟันผุสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ เล็กสวัสดิ์และคณะ⁽⁸⁾ ที่พบว่าผู้ปกครองรู้ถึงสาเหตุโรคฟันผุแต่ไม่มีการควบคุมการกินขนมหวานของเด็ก ผู้ปกครองร้อยละ 67.3 ไม่ทราบว่าอาหารที่ควรส่งเสริมให้เด็กรับประทานเพื่อเสริมสร้างฟันคือ อาหารจำพวก นม ไข่ เนื่องจากนมเป็นอาหารที่ได้มีการค้นพบว่ามีคุณสมบัติป้องกันฟันผุและมีแคลเซียมที่จะช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟัน จึงควรส่งเสริมให้เด็กรับประทานเป็นประจำ⁽⁹⁾ ในส่วนทัศนคติพบว่า ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนมีทัศนคติด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูงร้อยละ 65.5 สอดคล้องกับการศึกษาของปรารณา ฐีผลเอิบ⁽¹⁰⁾ การศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ปกครองเห็นว่าฟันน้ำนมมีความสำคัญพอ ๆ กับฟัน

ตารางที่ 3 ทศนคติและการปฏิบัติด้านทันตสุขภาพของผู้ปกครอง

ข้อความเกี่ยวกับทศนคติ	ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง (n=55)		
	เห็นด้วย ร้อยละ	ไม่แน่ใจ ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย ร้อยละ
ทศนคติ			
1. ฟันน้ำนมมีความสำคัญพอ ๆ กับฟันแท้เพราะว่าช่วยในการบดเคี้ยวเหมือนกัน	85.5	9.1	5.4
2. ฟันน้ำนมไม่จำเป็นต้องรักษาเพราะอีกไม่นานก็หลุดมีฟันแท้ขึ้นมาแทนที่	25.5	7.3	67.3
3. การถอนฟันน้ำนมก่อนกำหนดทำให้เด็กเสียประสาท	50.9	32.7	16.4
4. การรมควินเพื่อเอาตัวหนอนหรือแมงกินฟันออกสามารถรักษาฟันผุได้	16.4	36.3	47.3
5. ไม่ควรถอนฟันหรือทำการรักษาใด ๆ ขณะมีอาการปวด บวม อักเสบ	72.7	5.5	21.8
6. เมื่อฟันผุนปวด ปล่อยให้ไว้ก็จะหายเอง	10.9	10.9	78.2
7. การแปรงฟันให้สะอาดอย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีที่ดีในการป้องกันฟันผุ	98.2	1.8	0.0
8. ถ้าเด็กแปรงฟันด้วยตนเองได้แล้ว ผู้ปกครองควรปล่อยให้เด็กแปรงฟันเอง	76.3	5.5	18.2
9. การให้เด็กกินขนมขบเคี้ยว คุกกี้กรอบทำให้ฟันผุได้	83.6	7.3	9.1
10. การเติมน้ำตาลในนมหรือเครื่องดื่มจะทำให้ฟันผุได้	72.7	18.2	9.1
11. การให้เด็กหลับโดยมีขวดนมคาอยู่ในปากไม่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคฟันผุ	25.5	14.5	60.0
12. ผู้ปกครองควรพาเด็กไปพบหมอฟันเมื่อเด็กมีอาการปวดฟันเท่านั้น	43.6	7.3	49.1
13. สุขภาพช่องปากเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ปกครองควรให้ความสนใจ	100	0.0	0.0
14. ผู้ปกครองควรหัดให้เด็กทำความสะอาดช่องปากตั้งแต่ฟันขึ้นแล้ว	92.7	1.8	5.5
การปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพของเด็ก			
1. เด็กแปรงฟันในตอนเช้าและก่อนนอน	41.8	56.4	1.8
2. ผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลให้เด็กแปรงฟันทุกวัน	54.5	43.6	1.8
3. ผู้ปกครองเป็นผู้แปรงฟันให้เด็กเมื่อเด็กแปรงฟันเสร็จแล้ว	23.6	49.1	27.3
4. เด็กใช้ยาสีฟันในการแปรงฟัน	87.3	9.1	3.6
5. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กบิขยาสีฟันใส่แปรง	67.3	21.8	10.9
6. ผู้ปกครองตรวจดูฟัน เหงือกของเด็กภายหลังการ แปรงฟัน	36.4	45.4	18.2
7. ผู้ปกครองซื้อขนมหวาน ขนมกรุบกรอบบรรจุถุงให้เด็กรับประทาน	25.5	63.6	10.9
8. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กบ้วนปากภายหลังรับประทานขนมหวานเสร็จ	27.3	56.4	16.3
9. ผู้ปกครองให้นอนหลับพร้อมขวดนมในปาก	14.5	18.2	67.3
10. ผู้ปกครองให้เด็กรับประทานขนมหวานเครื่องคิมก่อนนอน	32.7	50.9	16.4
11. ผู้ปกครองดูแลให้เด็กรับประทานผัก ผลไม้แทนขนมหวาน	38.2	58.2	3.6
12. ผู้ปกครองพาเด็กไปรับบริการตรวจฟันทุก ๆ 6 เดือน	30.9	32.7	36.4

ตารางที่ 4 การประเมินความรู้ด้านทันตสุขภาพของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=55)	ร้อยละ
ระดับความรู้		
ต่ำ	1	1.8
ปานกลาง	32	58.2
สูง	22	40.0
คะแนนเฉลี่ย	8.0±1.9	
ทัศนคติ		
ต่ำ	0	0.0
ปานกลาง	19	34.5
สูง	36	65.5
คะแนนเฉลี่ย	32.8±3.0	
ระดับการปฏิบัติ		
ควรปรับปรุง	2	3.6
ปานกลาง	38	69.1
ดี	15	27.3
คะแนนเฉลี่ย	15.4±3.4	

แต่เพราะว่าช่วยในการบดเคี้ยวเหมือนกัน ซึ่งต่างกันจากการศึกษาของบุญเอื้อ ยงวานิชการและคณะ⁽¹¹⁾ ที่พบว่าผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของฟันน้ำนมน้อยกว่าฟันแท้เพราะรู้ว่าเมื่อสูญเสียฟันน้ำนมแล้วจะมีฟันแท้ขึ้นมาแทนที่ ในขณะที่เมื่อสูญเสียฟันแท้แล้วจะไม่มีฟันขึ้นมาแทนที่ ในด้านการปฏิบัติพบว่าผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.1 การปฏิบัติด้านการแปรงฟันพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นผู้ดูแลให้เด็กแปรงฟันทุกวัน ร้อยละ 54.5 และเด็กก่อนวัยเรียนแปรงฟันในตอนเช้าและก่อนนอน ร้อยละ 41.8 อาจจะเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้และทัศนคติเห็นด้วยกับการที่เด็กสามารถแปรงฟันด้วยตนเองได้แล้วเด็กควรแปรงฟันเองและควรแปรงฟันให้เด็กเพียงอายุ 3 ปีเท่านั้น

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปและสถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=55)	ร้อยละ
อายุ (อายุเฉลี่ย 3.5±0.5 ปี)		
3 ปี	38	69.09
4 ปี	16	29.09
5 ปี	1	1.82
สถานะทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน		
ไม่มีฟันผุ	20	36.4
มีฟันผุ	35	63.6

สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรลักษณ์ เกื้อนนาคี, สุปรีดา อดุลยนนท์⁽¹²⁾ ที่พบว่าช่วงอายุ 3 ปีขึ้นไปพ่อแม่จะไม่แปรงฟันให้จะเพียงแต่บอกให้แปรงฟันล้างหน้าเท่านั้น

สรุป

พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ช่วงเดือนมกราคม 2547 จำนวน 55 ราย จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นพ่อหรือแม่เด็ก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 38.4±12.0 ปี การศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา และมักมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรวมรายได้เฉลี่ย 3,172.7±2,246.0 บาทต่อเดือน ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติในการดูแลและป้องกันทันตสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและสูง และสถานะทันตสุขภาพของเด็กพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาฟันผุถึงร้อยละ 63.6

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการศึกษาคั้งนี้ศึกษาการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนเฉพาะในส่วนของผู้ปกครอง

เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในกลุ่ม ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะทำให้รูปแบบการวิจัยที่เกี่ยวกับการดูแล ทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการได้รับข้อมูลข่าวสารด้าน ทันตสุขภาพของผู้ปกครองที่ได้รับจากแหล่งใด เช่น จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ดูแลเด็ก หรือสื่อต่างๆ เพื่อ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง เด็กก่อนวัยเรียนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพ ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจสังคม ปัจจัยด้านครอบครัวประสบการณ์ใน การพบทันตแพทย์ของผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อพัฒนา เป็นรูปแบบวางแผนการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

1. สุรางค์ เชมรพจนนท์, เพ็ญทิพย์ จิตต์จางค์, นุศลา ไตร-โรจน์, ศรีสุดา ถิละศิธร. ผลการสำรวจสภาวะโรคฟันผุของ เด็กไทยวัยก่อนเรียน อายุ 3 ปี พ.ศ. 2545.
2. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือสำหรับผู้ดูแลเด็ก และครูในการดำเนินงานทันต สาธารณสุขในเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; 2536.
3. นาถนรินทร์ หอสังกุล. ความสัมพันธ์ของความรู้และ การปฏิบัติงานด้านทันตสาธารณสุขของแม่ต่อลูกวัย 3 ปี กับสภาวะโรคฟันผุของลูกในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2539; 19: 227-34.
4. ละเอียด ดิษฐ์เยี่ยม. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเลี้ยงดูลูกที่เกี่ยวข้องกับทันตสุขภาพ. นิติสาร โรงพยาบาล กลาง 2540; 34: 63-70.
5. พงษ์ศักดิ์ วัฒนา. เด็กฟันผุมาจากบริโภคน้ำไม่เป็น. กฤตภาค ข่าวอนามัยแม่และเด็ก 2537; 4: 61.
6. ทันตภูธร กระทรวงสาธารณสุข (2543). โครงการพัฒนา ระบบการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็ก 0-12 ปี บนฐาน ความเชื่อ การรับรู้ และพฤติกรรมของเด็ก และผู้ดูแลเด็ก. Available from <http://www.rdhc.i.am>.
7. ประภาพรธรรม โภคะสุวรรณ. การประยุกต์แบบแผนความ เชื่อด้านสุขภาพร่วมกับกระบวนการกลุ่มและการกระตุ้น เตือนต่อพฤติกรรมมารดาในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อน วัยเรียน. ภาคนิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; 2543.
8. พัชรินทร์ เล็กสวัสดิ์ และคณะ. พฤติกรรมการดูแลทันต สุขภาพในช่องปากเด็กเล็กกรณีศึกษาหมู่ในภาคเหนือ. รายงานการวิจัย, เอกสาร โรเนียว; 2537.
9. องค์การบริหารคณะทันตแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย. ฟันคุดมีใช้ตลอดชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2539.
10. ปรรารถนา ฮูผลเอิบ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะทันต สุขภาพของนักเรียนอนุบาล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด อ่างทอง. รายงานการวิจัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด อ่างทอง; 2541.
11. บุญเอื้อ ยงวานิชกร. สถานการณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก และการใช้บริการทันตกรรมของประชาชน. วิทยาสารทันต สาธารณสุข 2544; 6: 105-17.
12. พัชรลักษณ์ เกื้อนนาคี, สุปรีดา อุดลยพันธ์. การรับรู้เกี่ยว กับสุขภาพช่องปากของชาวบ้าน: กรณีศึกษาป่ามะนาว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. วิทยาสารทันตแพทย- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542; 2: 28-38.